

SYLABUS PRZEDMIOTU

1.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku polskim oraz angielskim Metodologia i historia archeologii/ Methodology and history of archaeology
2.	Dyscyplina archeologia
3.	Język wykładowy polski
4.	Jednostka prowadząca przedmiot Instytut Archeologii
5.	Kod przedmiotu/modułu 22-AR-S2-02-MiHA
6.	Rodzaj przedmiotu/modułu (<i>obowiązkowy lub do wyboru</i>) obowiązkowy
7.	Kierunek studiów (specjalność)* archeologia
8.	Poziom studiów II stopnia
9.	Rok studiów (<i>jeśli obowiązuje</i>) I rok
10.	Semestr (<i>zimowy lub letni</i>) zimowy
11.	Forma zajęć i liczba godzin (w tym liczba godzin zajęć online*) wykład, 30 godzin, konwersatorium 30 godzi
12.	Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu/modułu - w zakresie wiedzy: znajomość głównych pojęć i przedmiotu badań archeologii; - w zakresie umiejętności: umiejętność wyszukiwania, analizowania i użytkowania informacji z wykorzystaniem różnorodnych metod; umiejętność samodzielnego zdobywania wiedzy pod kierunkiem opiekuna naukowego;
13.	Cele kształcenia dla przedmiotu Zapoznanie studenta z procesem wykształcania się archeologii jako samodzielnej dyscypliny naukowej oraz ze zmianami i różnicowaniem podstaw teoretycznych, koncepcji i procedur badawczych zachodzącymi wraz z jej rozwojem.
14.	Treści programowe Wykład: 1. Historia i metodologia nauki. Filozofia nauki a metodologia ogólna. Klasyfikacje dziedzin wiedzy i sztuki – miejsce archeologii. 2. Początki archeologii – mity i filozofia a znaleziska archeologiczne. 3. Pojęcia archeologia, prehistoria (pradzieje). Relacje między danymi a teoriami w archeologii – koncepcje filozofii i metodologii archeologii. 4. Pierwsze systemy chronologiczne i kulturowe w archeologii – szkoła typologiczna. Początki archeologii na Śląsku. 5. Ewolucjonizm i dyfuzjonizm w archeologii. 6. Problemy stratygrafii w archeologii. 7. Archeologia pierwszej połowy XX wieku. 8. Archeologia w połowie XX wieku. 9. Próby odnowy metodologicznej archeologii w latach 60. XX wieku. 10. Koncepcje ewolucji biokulturowej. 11. Problematyka społeczna i ekonomiczna w archeologii. 12. Archeologia europejska i anglosaska. Między historią a antropologią – źródła czy dane archeologiczne. 13. Problem podziału na archeologię „procesualną” i „postprocesualną”. 14. Archeometria i archeologia naukowa. 15. Najnowsze tendencje badawcze w archeologii.

	Konwersatorium: 1. Uwagi ogólne i informacje wstępne do przedmiotu: tematyka, cele, literatura, wymagania i zasady oceny, organizacja zajęć. 2. Wprowadzenie w zagadnienia naukoznawcze; podstawowa terminologia i pojęcia z dziedziny teorii i metodologii nauk; miejsce archeologii w głównych systemach klasyfikacji wiedzy i sztuki. 3. Geneza archeologii: formowanie się pojęć i kategorii poznawczych. 4. Geneza archeologii: pierwsze systemy chronologiczne i kulturowe. 5. Kulturowo-historyczne pojmowanie i objaśnianie przeszłości: ewolucjonizm i dyfuzjonizm. 6. Systemowe i adaptacyjne pojmowanie i objaśnianie przeszłości: archeologia procesualna. 7. Orientacje badawcze anglosaskiej antropologii kulturowej na gruncie archeologii: funkcjonalizm, strukturalizm, teoria systemów. 8. Główne nurty i trendy archeologii postprocesualnej: koncepcje i postawy neomarksistowskie, poststrukturalne, kontekstualne, neoprocessualne, kognitywne. 9-14. Teoria i metodologia w praktyce archeologicznej (wystąpienia studenckie oraz dyskusje; 5 spotkań). 15. Podsumowanie: wpływ refleksji teoretycznej i metodologicznej oraz uwarunkowań społeczno-kulturowych na rozwój koncepcji badawczych i sposób uprawiania archeologii.	
15.	Zakładane efekty uczenia się Ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu archeologii w systemie nauk oraz o jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej. Ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę metodologiczną w zakresie różnych kierunków badań archeologicznych. Ma szczegółową wiedzę o kierunkach rozwoju i najważniejszych nowych osiągnięciach, a także głównych ośrodkach naukowych i ich dokonaniach. Po posiada wiedzę na temat metod analizy różnych danych i ich interpretacji, prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii i szkół badawczych. Potrafi krytycznie analizować różne rodzaje danych z uwzględnieniem nowoczesnych metod badawczych. Potrafi analizować opracowania archeologiczne pod względem merytorycznym oraz zastosowanych procedur badawczych. Rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie. Prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu, prowadzeniem badań naukowych i prezentowaniem wiedzy o przeszłości.	Symbole odpowiednich kierunkowych efektów uczenia się, np.: K_W01*, K_U05, K_K03 K_W01 K_W03 K_W06 K_W07 K_U05 K_U07 K_K01 K_K04
16.	Literatura obowiązkowa i zalecana (<i>źródła, opracowania, podręczniki, itp.</i>) Buko A., Urbańczyk P., Archeologia w teorii i praktyce, Warszawa 2000 (wybrane artykuły). Hensel W., Donato G., Tabaczyński S. (red.), Teoria i praktyka badań archeologicznych. I. Przesłanki metodologiczne, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1986. Hodder I., Czytanie przeszłości. Współczesne podejścia do interpretacji w archeologii, Poznań 1995. Kowalski K. M., Artefakty jako źródło poznania, Gdańsk 1996. Mamzer H., Archeologia i dyskurs. Rozważania metaarcheologiczne, Poznań 2004. Marciniak A., Archeologia i jej źródła. Materiały faunistyczne w praktyce badawczej archeologii, Warszawa-Poznań 1996.	

	Minta-Tworzowska D., Klasyfikacja w archeologii jako sposób wyrażania wyników badań, hipotez oraz teorii archeologicznych, Poznań 1994. Renfrew C, Bahn P., Archeologia. Teorie, metody, praktyka, Warszawa 2002. Tabaczyński S. (red.), Kultury archeologiczne a rzeczywistość dziejowa, Warszawa 2000. Topolski J., Wprowadzenie do historii, Poznań 2006. Zalewska A., Teoria źródła archeologicznego i historycznego we współczesnej archeologii, Lublin 2005	
17.	Metody weryfikacji zakładanych efektów uczenia się: - wystąpienie ustne - egzamin ustny lub pisemny (T)* i (O)*	
18.	Warunki i forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu/modułu: - egzamin (pisemny lub ustny) (T)* i (O)*. - kontrolowanie frekwencji i aktywności na zajęciach; przygotowanie i wygłoszenie na zajęciach 25 minutowego wystąpienia (indywidualnie lub w parach) poświęconego przemianom postaw i procedur badawczych oraz ich teoretycznym przesłankom na przykładzie wybranej problematyki studiów z zakresu archeologii europejskiej; sprawdzian pisemny z poziomu opanowania podstawowej terminologii i pojęć naukowych oraz ze znajomości głównych nurtów teoretyczno-metodologicznych w archeologii.	
19.	Nakład pracy studenta/doktoranta	
	forma realizacji zajęć przez studenta*/doktoranta*	liczba godzin przeznaczona na zrealizowanie danego rodzaju zajęć
	zajęcia (wg planu studiów) z prowadzącym: - wykład*:30 - wykład online*: - ćwiczenia*:30 - ćwiczenia online*: - laboratorium*: - laboratorium online*: - inne:	60
	praca własna studenta/doktoranta (w tym udział w pracach grupowych) np.: - przygotowanie do zajęć:30 - czytanie wskazanej literatury:40 - przygotowanie prac/wystąpień/projektów:40 - napisanie raportu z zajęć: - przygotowanie do sprawdzianów i egzaminu:40	150
	Łączna liczba godzin	120
	Liczba punktów ECTS (<i>jeśli jest wymagana</i>)	7

(T) – realizowane w sposób tradycyjny

(O) - realizowane online

*niepotrzebne usunąć